

Ćwiczenie 20

Temat: Zasada dopasowania mocy do obciążenia obwodu.

Cel ćwiczenia

Sprawdzenie zasady dopasowania. Zaznajomienie się z zasadą dopasowania mocy do obciążenia. Czytanie schematów elektrycznych. Obsługa przyrządów pomiarowych i badanie urządzeń elektronicznych, w oparciu o przedstawione schematy układów pomiarowych. Przestrzeganie przepisów bhp podczas ćwiczenia.

INSTRUKCJA DO WYKONANIA ZADANIA

Przestrzegaj zasad BHP przy pomiarach elektrycznych. Zachowaj ostrożność w czasie ćwiczenia. Sprawdź stan elementów zastosowanych w ćwiczeniu oraz narzędzi.

Zasada dopasowania twierdzi, że jeśli rezystancja obciążenia jest równa jego rezystancji zastępczej Thevenina, to obciążenie każdego obwodu liniowego pobiera ze źródła zasilania maksymalną moc.

Założmy teraz, że na rys. 2-5-1 przedstawiono układ zastępczy Thevenina. Zgodnie z prawem Ohma moc P_{RL} wydzieloną w obciążeniu R_L można wyrazić w sposób następujący:

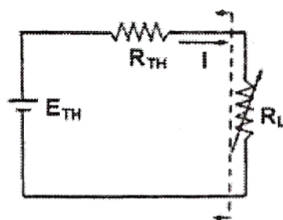
$$I = E_{TH} / (R_{TH} + R_L)$$

$$P_{RL} = I^2 \cdot R_L$$

$$P_{RL} = [E_{TH} / (R_{TH} + R_L)]^2 \cdot R_L$$

lub

$$P_{RL} = (E_{TH}^2 \cdot R_L) / (R_{TH} + R_L)^2$$

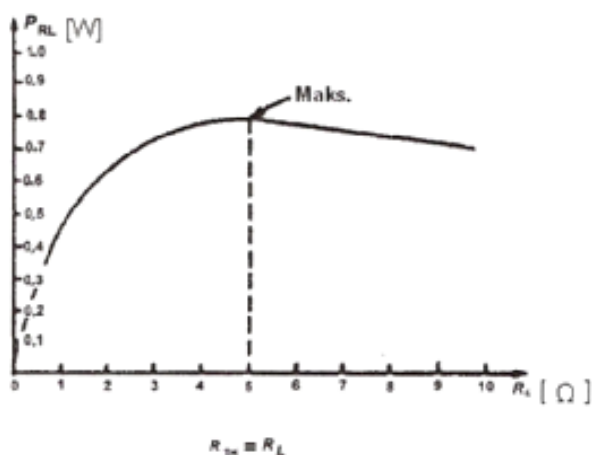
Rys. 2-5-1 Układ zastępczy Thevenina

Przypuśćmy, że, $E_{TH} = 4 \text{ V}$, a $R_{TH} = 5 \Omega$, to moc P_{RL} można wyrazić wzorem: $P_{RL} = 16 R_L / (5 - R_L)^2$ Teraz obliczymy i zapiszemy każdą z wartości P_{RL} dla każdej wartości R_L z przedziału od 1Ω do 9Ω , co 1Ω . Wyniki są przedstawione na rys. 2-5-1 i w postaci wykresu na rys. 2-5-2. Z danych zamieszczonych w tabelicy 2-5-1 lub rys. 2-5-2 można wyznaczyć maksymalną moc P_{RL} , która występuje, gdy $R_L = R_{TH}$.

Rezystancja Moc

1	0,445
2	0,655
3	0,750
4	0,790
5	0,800
6	0,792
7	0,780
8	0,760
9	0,735
[Ω]	[W]

Tabela 2-5-1

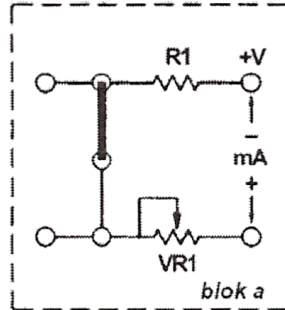
Rys. 2-5-2 Wykres zależności mocy od obciążenia

NIEZBĘDNY SPRZĘT LABORATORYJNY

1. KL-22001 — podstawowy moduł edukacyjny z laboratorium układów elektrycznych
2. KL-24002 — podstawowy moduł do ćwiczeń z elektryczności
3. Multimetr

PROCEDURA

1. Ustawić moduł KL-24002 na module KL-22001 (moduł edukacyjny laboratorium z podstawowych układów elektrycznych), poczym zlokalizować blok a.
2. Wykonać połączenia posługując się rysunkiem układu pomiarowego przedstawionym na rys. 2-5-1 i schematem montażowym przedstawionym na rys. 2-5-3. Dołączyć do układu potencjometr VR1 używając do tego przewodów połączeniowych.
3. Do wyprowadzenia V+ w bloku a doprowadzić stałe napięcie zasilania +15 V z zasilacza o napięciu wyjściowym regulowanym znajdującego się w module KL 22001. Wyłączyć zasilanie

Rys. 2-5-3 Schemat montażowy (KL-24002 blok a)

4. Ustawić potencjometr VR1 na 250 Ω. (Niech $R_1 = R_{TH}$, $VR_1 = R_L$) Włączyć zasilanie. Zmierzyć i zapisać prąd płynący przez potencjometr VR1 wskazywany przez miliamperomierz.

$$I = \text{_____ mA}$$

Obliczyć i zapisać moc wydzieloną na potencjometrze VR1 używając do tego wzoru

$$P_{RL} = I^2 * R_L. P_{RL} = \text{_____ W}$$

Wyłączyć zasilanie.

- 5 Ustaw potencjometr VR1 na 500 Ω i powtórzyc krok 4 $I = \text{_____ mA}$

$$P_{RL} = \text{_____ W}$$

6. Ustawić potencjometr VR1 na 1 k Ω i powtórzyc krok 4. $I = \text{_____ mA}$

$$P_{RL} = \text{_____ W}$$

7. Ustawić potencjometr VR1 na 1,25 k Ω powtórzyc krok 4. $I = \text{_____ mA}$

$$P_{RL} = \text{_____ W}$$

8. Ustawić potencjometr VR1 na 1,5 k Ω i powtórzyc krok 4. $I = \text{_____ mA}$

$$P_{RL} = \text{_____ W}$$

9. Sporządzić na rys. 2-5-4 wykres używając do tego obliczonych przez siebie wartości P_{RL} i R_L

PODSUMOWANIE

Do tego momentu sprawdziliśmy w kolejnych krokach procedury zasadę dopasowania zapewniającego maksymalny przepływ mocy Przeglądając wzory wymienione w dyskusji można zauważyć że, aby obliczyć moc P_{RL} trzeba znać wartość E_{TH} , R_{TH} i R_L . Innym prostym sposobem obliczenia mocy P_{RL} jest wzór $P_{RL} = (E_{TH})^2 / 4R_{TH}$ Pozwala to nam obliczyć moc P_{RL} w sytuacji gdy wartość R_L nie jest znana Wzór ten możemy wyprowadzić następująco:

Z rys. 3-5-1 uzyskujemy $R_L = R_{TH}$, a stąd:

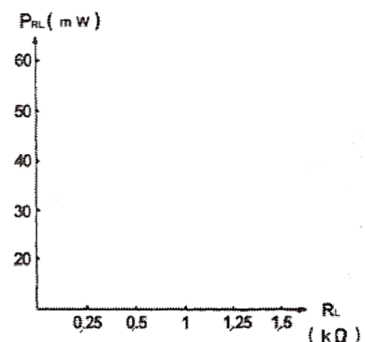
$$I = E_{TH} / (R_{TH} + R_L) = E_{TH} / 2R_{TH}$$

$$P_{RL} = I^2 * R_L$$

$$P_{RL} = (E_{TH} / 2R_{TH})^2 * R_{TH}$$

$$P_{RL} = (E_{TH})^2 / 4(R_{TH})^2$$

$$P_{RL} = (E_{TH})^2 / 4R_{TH}$$

Rys. 2-5-4 Wykres zależności mocy P_{RL} od obciążenia R_L

Zespół Szkół Mechanicznych w Namysłowie Pomiary elektryczne i elektroniczne	Imię i nazwisko			
Temat ćwiczenia: Zasada dopasowania mocy do obciążenia.	Nr ćw 20	Klasa 1TEZ	Grupa	Zespół
	Data wykonania	OCENY		
		Samooceana	Wykonanie	Ogólna

Cel ćwiczenia;

PLAN DZIAŁANIA

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Wykaz materiałów

.....

Wykaz narzędzi i sprzętu

.....

Wykaz aparatury kontrolno-pomiarowej.

.....

Schematy układu pomiarowego przedstawionym na rys. 2-5-1

OBLICZENIA

Ustawić potencjometr VR1 na 250 Ω . (Niech $R_1=R_{TH}$, $VR1=R_L$) Włączyć zasilanie.

Zmierzyć i zapisać prąd płynący przez potencjometr VR1 wskazywany przez miliamperomierz.

$$I = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA}$$

Obliczyć i zapisać moc wydzieloną na potencjometrze VR1 używając do tego wzoru

$$P_{RL}=I^2 \cdot R_L. P_{RL} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ W}$$

Wyłączyć zasilanie.

Ustaw potencjometr VR1 na 500 Ω i powtórzyc krok4 $I = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA}$

$$P_{RL} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ W}$$

Ustawić potencjometr VR1 na 1 k Ω i powtórzyc krok4 $I = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA}$.

$$P_{RL} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ W}$$

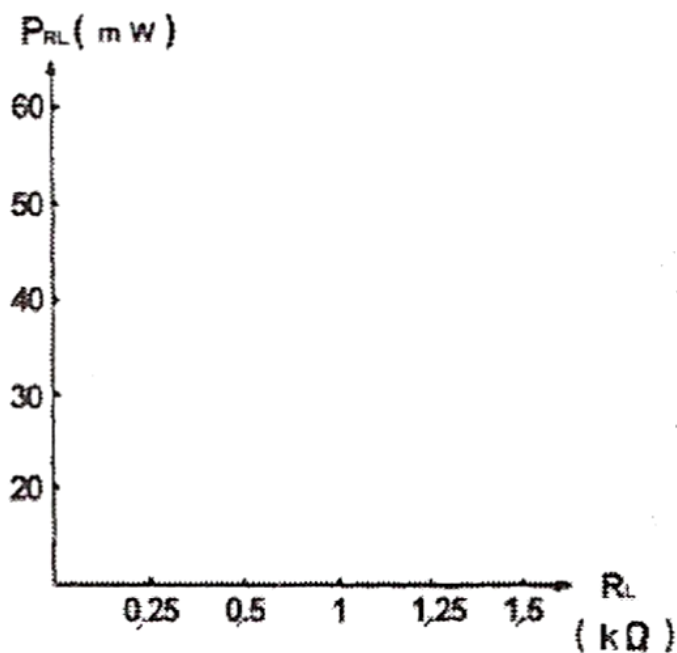
Ustawić potencjometr VR1 na 1,25 k Ω powtórzyc krok4. $I = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA}$

$$P_{RL} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ W}$$

Ustawić potencjometr VR1 na 1,5 k Ω i powtórzyc krok4. $I = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA}$

$$P_{RL} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ W}$$

WYKRES

Rys. 2-5-4 Wykres zależności mocy P_{RL} od obciążenia R_L

WNIOSKI